

Odluka:

U-III/234/2021

Zbirni podatci

Broj odluke: U-III/234/2021

Datum odluke: 06.10.2021

Vrsta odluke: Odluka

[Poveznica do dokumenta na portalu IUS-INFO](#)

Tekst

Broj: U-III-234/2021

Ustavni sud Republike Hrvatske, u Prvom vijeću za odlučivanje o ustavnim tužbama, u sastavu sudac Branko Brkić, predsjednik Vijeća, te suci Andrej Abramović, Mario Jelušić, Lovorka Kušan, Josip Leko i Goran Selanec, članovi Vijeća, u postupku koji je ustavnom tužbom pokrenula Marica Vidović, koja zastupa trgovačko društvo TRANS-ADRIA, d.o.o. u stečaju sa sjedištem u Slavonskom Brodu, koju zastupa Ivan Bošković, odvjetnik u Požegi, na sjednici održanoj 6. listopada 2021. jednoglasno je donio

ODLUKU

Ustavna tužba i dopuna ustavne tužbe se odbijaju.

Obrazloženje

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Dopuštenu i pravodobnu ustavnu tužbu i dopunu ustavne tužbe podnijela je Marica Vidović, stečajna vjerovnica koja zastupa trgovačko društvo TRANS-ADRIA, d.o.o. u stečaju sa sjedištem u Slavonskom Brodu, koju zastupa Ivan Bošković, odvjetnik u Požegi u povodu rješenja Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske broj: PŽ-5004/2018-4 od 2. lipnja 2020. kojim je ukinuta presuda Trgovačkog suda u Osijeku, Stalne službe u Slavonskom Brodu broj: 3/P-361/2017-21 od 6. srpnja 2018. i odbačena je tužba kao nedopuštena.

2. Budući da je uz ustavnu tužbu podnositeljica predložila Vrhovnom sudu Republike Hrvatske dopuštenje revizije u ovoj pravnoj stvari, to je Ustavni sud dopisom broj: U-III-4049/2020 od 25. rujna 2020. izvijestio punomoćnika

podnositeljice da će zastati s postupkom do okončanja revizijskog postupka.

Podnositeljica je dopisom od 16. prosinca 2020. predložila nastavak postupka s obzirom da je prijedlog za dopuštenje revizije odbačen rješenjem Vrhovnog suda broj: Revd-2898/2020-2 od 20. listopada 2020. Postupak po ustavnoj tužbi podnositeljice nastavljen je pod brojem U-III-234/2021.

3. Podnositeljica smatra da joj je osporenim rješenjem Visokog trgovačkog suda povrijeđeno ustavno i konvencijsko pravo na pristup sudu zajamčeno člankom 29. stavkom 1. Ustava Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.) i člankom 6. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Narodne novine - Međunarodni ugovori" broj 18/97., 6/99. - pročišćeni tekst, 8/99. - ispravak, 14/02. i 1/06.; u daljnjem tekstu: Konvencija).

4. Za potrebe ustavnosudskog postupka, a na temelju članka 69. alineje 3. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 99/99., 29/02. i 49/02. - pročišćeni tekst; u daljnjem tekstu: Ustavni zakon) pribavljen je spis Trgovačkog suda u Osijeku, Stalna služba u Slavonskom Brodu broj: P-361/2017.

II. ČINJENICE I OKOLNOSTI SLUČAJA

5. Iz pribavljenog spisa Trgovačkog suda u Osijeku, Stalne službe u Slavonskom Brodu proizlazi da je Općinski sud u Požegi donio rješenje o ovrsi broj: Ovr-524/08 od 3. travnja 2008. te da je 19. studenoga 2014. pokrenut postupak pred Trgovačkim sudom u Osijeku, Stalnoj službi u Slavonskom Brodu povodom tužbe trgovačkog društva TRANS-ADRIA d.o.o. u stečaju, zastupano po Marici Vidović iz Velike radi dokazivanja osnovanosti svog zahtjeva prema uputi sadržanoj u rješenju Trgovačkog suda u Osijeku, Stalne službe u Slavonskom Brodu broj: St-940/2013-52,53,54 od 24. listopada 2014., u kojem je Marici Vidović, kao osporavateljici tražbine naloženo pokretanje parnice.

Postupak se od 2014. godine vodio pred Trgovačkim sudom u Osijeku, Stalnoj službi u Slavonskom Brodu u kojem je kao tužitelj bio naznačen TRANS-ADRIA d.o.o. u stečaju sa sjedištem u Kuzmici zastupano po podnositeljici kao stečajnoj vjerovnici, osporavateljici. U tom je postupku prvostupanjski sud donosio više odluka, s time da je prvostupanjska presuda i rješenje broj: P-361/2017-21 od 6. srpnja 2018. posljednja odluka donesena pred tim sudom.

Presudom od 6. srpnja 2018. utvrđen je osnovanim tužbeni zahtjev osporavanja tražbine prvog i drugog višeg isplatnog reda stečajnog vjerovnika Republike Hrvatske, Ministarstva financija, Porezne uprave, Područnog ureda Požega na iznose pobliže označene u izreci presude, dok je rješenjem od 6. srpnja 2018. odbačena kao nedopuštena tužba u odnosu na dio tužbenog zahtjeva za utvrđenjem osnovanim osporavanja razlučnog prava stečajne vjerovnice upisanog u popis razlučnih vjerovnika stečajnog upravitelja pod rednim brojem 1. na temelju rješenja o ovrsi broj: Ovr-524/08.

Protiv prvostupanjske presude podnesena je žalba koja je osporenim rješenjem Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske broj: 67 PŽ-5004/2018-4 od 2. lipnja 2020. odbačena te je ukinuta prvostupanjska presuda i potvrđeno je rješenje Trgovačkog suda u Osijeku, Stalne službe u Slavonskom Brodu broj: P-361/2017-21 od 6. srpnja 2018. jer je utvrđeno da je prvostupanjski sud pogrešno odlučio o tužbi u kojoj je kao tužitelj naznačen stečajni dužnik, TRANS-ADRIA d.o.o. u stečaju, koji nije osporavatelj tražbine.

5.1. U obrazloženju osporenog rješenja Visokog trgovačkog suda, između ostalog, navedeno je:

"Naime, iz sadržaja rješenja Trgovačkog suda u Osijeku, Stalne službe u Slavonskom Brodu poslovni broj St-940/2013-49 od 24. listopada 2014. točke III. 1., 2., 3. i 4. njegove izreke (str. 199. spisa) proizlazi da je stečajna vjerovnica Marica Vidović, osporila tražbine koje je priznao stečajni upravitelj, a koje se temelje na ovršnim ispravama, te je stečajna vjerovnica Marica Vidović upućena na parnicu radi dokazivanja osnovanosti svog osporavanja i to u odnosu na 1. tražbinu u iznosu od 704.147,40 kn vjerovnice Republike Hrvatske, Ministarstva financija, Porezne uprave, svrstane u prvi viši isplati red, 2. tražbinu u iznosu od 1.823.952,67 kn vjerovnice Republike hrvatske, Ministarstva financija, Porezne uprave, svrstane u drugi viši isplati red, 3. tražbinu u iznosu od 606.463,70 kn vjerovnice Republike hrvatske, Ministarstva financija, Porezne uprave, svrstane u drugi viši isplati red. Protiv tog rješenja osporavateljica Marica Vidović je podnijela žalbu, a navedeno rješenje stečajnog suda je potvrđeno rješenjem Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske poslovni broj PŽ-9226/14-5 od 29. prosinca 2014. u točki III. 1., 2. i 3. njegove izreke (str. 1447.-1450. spisa) uz obrazloženje da žaliteljica niti ne osporava da je stečajnom vjerovniku Ministarstvu financija, Porezna uprava Požega osporila prijavljene tražbine (u iznosima od 704.147,40 kn, 1.823.952,67 kn i 606.463,70 kn) koje se temelje na ovršnim ispravama i koje je priznao stečajni upravitelj. U žalbi protiv pobijane presude tužitelj to i sam navodi.

Nesporno je da su predmet tužbenog zahtjeva u ovoj parnici upravo tražbine obuhvaćene navedenim rješenjem Trgovačkog suda u Osijeku, Stalne službe u Slavonskom Brodu poslovni broj St-940/2013-49 od 24. listopada 2014. u točki III. 1., 2. i 3. njegove izreke potvrđene rješenjem Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske poslovni broj PŽ-9226/14-3 od 29. prosinca 2014. u točki III. 1., 2. i 3. njegove izreke.

Prema odredbi članka 178. stavka 2. Stečajnog zakona ('Narodne novine' broj: 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 197/03, 82/06, 116/10, 25/12, 133/12 i 45/13), ako je koji od stečajnih vjerovnika osporio tražbinu koju je priznao stečajni upravitelj, stečajni sudac će stečajnog vjerovnika uputiti na parnicu radi utvrđivanja osporene tražbine. U takvoj parnici osporavatelj nastupa u ime i za račun stečajnog dužnika, odnosno u takvoj parnici aktivnu procesnu legitimaciju ima stečajni dužnik.

Međutim, ako za osporenu tražbinu postoji ovršna isprava, što je konkretno slučaj i što je utvrđeno rješenjem Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske poslovni broj PŽ- 9226/14-3 od 29. prosinca 2014., tada će u skladu s odredbom članka 178. stavka 4. Stečajnog zakona stečajni sudac na pokretanje parnice uputiti osporavatelja da dokaže osnovanost svojeg osporavanja. Dakle, u parnici pokrenutoj u skladu s tom odredbom, aktivnu procesnu legitimaciju ima osporavatelj, a ne stečajni dužnik.

Prema tome, budući da je iz sadržaja rješenja Trgovačkog suda u Osijeku, Stalne službe u Slavonskom Brodu poslovni broj St-940/2013-49 od 24. listopada 2014. točke III. 1., 2. i 3. njegove izreke jasno vidljivo da je stečajna vjerovnica Marica Vidović osporila tuženičinu tražbinu koju je priznao stečajni upravitelj te je kao osporavateljica upućena pokrenuti parnicu na temelju odredbe članka 178. stavka 4. Stečajnog zakona, prvostupanjski je sud pogrešno odlučivao o tužbi u kojoj je kao tužitelj naznačen stečajni dužnik koji nije osporavatelj tuženičine tražbine. Zbog navedenih razloga, ostvaren je žalbeni razlog bitne povrede odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavka 2. točke 14. Zakona o parničnom postupku, koja povreda postoji ako prije podnošenja tužbe nije proveden zakonom predviđeni postupak mirnog ili drugačijeg ostvarivanja prava, a zbog toga je tužbu trebalo odbaciti. Ovakvo pravno shvaćanje

unisono je prihvaćeno u sudskoj praksi Vrhovnog suda Republike Hrvatske (odluka poslovni broj Revt-381/2018-2 od 5. lipnja 2019.) i praksi Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske (odluka poslovni broj PŽ-2880/2015-2 od 25. travnja 2018., PŽ-4926/2015-4 od 8. svibnja 2019., PŽ-6672/2015-2 od 13. rujna 2019. i dr.).

Također, različno pravo se ne prijavljuje u stečajnom postupku, nego različni vjerovnici mogu obavijestiti stečajnog upravitelja u pisanom obliku o postojanju svojih razlučnih prava (članak 54. stavak 4. Stečajnog zakona). Razlučna prava nisu predmet ispitivanja na ispitnom ročištu (članak 175. stavak 4. Stečajnog zakona), a stečajni sudac ne donosi nikakvo rješenje o razlučnim pravima, niti su ista sastavni dio rješenja o priznatim i osporenim tražbinama. Zbog toga je prvostupanjski sud pravilno ocijenio nedopuštenom tužbu u odnosu na 'utvrđenje osnovanosti osporavanja razlučnog prava', tužitelj nije ni upućen na parnicu za to osporavanje, a žalbenim navodima nije dovedena u sumnju pravilnost i zakonitost pobijanog rješenja o odbacivanju tužbe."

III. UJEDNAČAVANJE SUDSKE PRAKSE - rješenje Vrhovnog suda broj: Revt-381/2018-3 od 5. lipnja 2019. (aktivna legitimacija u stečajnom postupku za pokretanje parnice radi utvrđivanja osnovanosti osporavanja tražbine u slučaju da za osporenu tražbinu postoji ovršna isprava)

6. U konkretnom slučaju u osporenom rješenju Visoki trgovački sud pozvao se na stajalište izraženo u rješenju Vrhovnog suda broj: Revt-381/2018-3 od 5. lipnja 2019. u kojem je navedeno:

"Tužitelj u reviziji postavlja sljedeće pravno pitanje:

'Tko je u stečajnom postupku aktivno legitimiran pokrenuti parnicu radi utvrđivanja osnovanosti osporavanja tražbine kada za osporenu tražbinu postoji ovršna isprava?'

Obrazlažući razloge važnosti tužitelj ukazuje na različitu praksu Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, pozivajući se na odluke poslovni broj PŽ-5336/04 od 23. svibnja 2007., PŽ-644/05-5 od 12. prosinca 2006. i PŽ-7580/03-3 od 11. siječnja 2006.

Predmet spora je zahtjev za utvrđenje osnovanosti osporavanja tražbine u iznosu od 9.273,60 kn, za koju postoji ovršna isprava, koju tražbinu je stečajni upravitelj priznao, a drugi stečajni vjerovnici osporili.

Polazeći od utvrđenja da su rješenjem Trgovačkog suda u Osijeku poslovni broj St-2/15-211 od 13. lipnja 2017. upućeni stečajni vjerovnici P.-P. i.-T. k. k. a. d.o.o., P.-P. i.-T. p. Z. d.o.o. i D. d.o.o. na pokretanje parnice radi dokazivanja osnovanosti osporavanja tražbine stečajnog vjerovnika (ovdje tuženika), a da je, unatoč takvoj uputi, parnicu pokrenuo stečajni dužnik zastupan po vjerovnicima koji su tražbinu osporili, prvostupanjski je sud, na temelju odredbe članka 178. stavka 4. Stečajnog zakona ('Narodne novine' broj 44/96,29/99,129/00,123/03,197/03,187/04, 82/06, 116/10, 25/12 i 45/13 - dalje: SZ), tužbu stečajnog dužnika odbacio, uz obrazloženje da aktivnu legitimaciju u konkretnom slučaju imaju vjerovnici koji su tražbinu osporili, a ne stečajni dužnik.

(...)

Prema ocjeni ovog suda, imajući u vidu okolnost da o ovom postupkovno-pravnom pitanju ovaj (revizijski) sud još nije zauzeo shvaćanje, a da o tom pitanju postoji različita praksa drugostupanjskog suda, postavljeno pitanje važno je za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni.

Prema odredbi članka 178. stavka 2. SZ ako je koji od stečajnih vjerovnika osporio tražbinu koju je priznao stečajni

upravitelj, stečajni sudac će stečajnog vjerovnika uputiti na parnicu radi utvrđivanja osporene tražbine. U takvoj parnici osporavatelj nastupa u ime i za račun stečajnog dužnika, odnosno u takvoj parnici aktivnu legitimaciju ima stečajni dužnik.

Međutim, ako za osporenu tražbinu postoji ovršna isprava, kao u konkretnom slučaju, tada će, sukladno odredbi članka 178. stavka 4. SZ, stečajni sudac u parnicu uputiti osporavatelja da dokaže osnovanost svog osporavanja. U parnici pokrenutoj u skladu s tom odredbom, aktivnu procesnu legitimaciju ima vjerovnik koji je tražbinu osporio, a ne stečajni dužnik.

Nije, stoga pravilno shvaćanje tužitelja da su vjerovnici koji su osporili tražbinu priznatu po stečajnom upravitelju i za koju postoji ovršna isprava zastupnici stečajnog dužnika u parnici u kojoj dokazuju osnovanost osporavanja te tražbine.

Ujedno je neprihvatljivo i shvaćanje revidenta da se odluka u sporu, za slučaj da osporavatelji uspiju u ovakvoj parnici, ni na koji način ne bi odrazila na njihova prava, već isključivo na prava stečajnog dužnika, pa da bi jedino ispravno bilo kao tužitelja označiti stečajnog dužnika kojeg za potrebe parnice zastupaju upravo vjerovnici osporavatelji. To stoga što bi, sukladno odredbi članka 181. SZ, presuda u toj parnici imala učinak prema svima, pa i prema stečajnom dužniku, neovisno o tome što on ne bi bio stranka u tom postupku.

Slijedom svega iznijetoga, odgovor na postavljeno pitanje glasi: Ako je u stečajnom postupku tražbinu za koju postoji ovršna isprava priznao stečajni dužnik (upravitelj), a osporio drugi vjerovnik, u parnicu se upućuje vjerovnik koji je tražbinu osporio, radi dokazivanja osnovanosti svog osporavanja.

Napominje se da je ovakvo shvaćanje izraženo i u odlukama Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske poslovnj broj PŽ-2880/2015-2 od 25. travnja 2018. i PŽ-4926/2015-4 od 8. svibnja 2019."

IV. PRIGOVORI PODNOSITELJICE

7. Podnositeljica u ustavnoj tužbi i dopuni ustavne tužbe ističe povredu članka 29. stavka 1. Ustava i članka 6. Konvencije smatrajući da je Visoki trgovački sud zauzeo pogrešno pravno stajalište kada je osporenim rješenjem odbacio tužbu kao nedopuštenu. Ističe "da je u vrijeme podnošenja tužbe sudska praksa bila čvrsta pri stavu da u ovakvim postupcima osporavatelji nastupaju u ime i za račun stečajnog dužnika (presuda VSRH Revt 316/10-2 od 24. veljače 2015., presuda VSTRH broj PŽ-5336/04-3 od 23. svibnja 2007., PŽ-644/05-5 od 12. prosinca 2006.)".

Predlaže usvajanje ustavne tužbe, ukidanje osporenog rješenja Visokog trgovačkog suda i vraćanje predmeta na ponovni postupak.

V. OCJENA USTAVNOG SUDA

8. Imajući u vidu prigovore podnositeljice, Ustavni sud je ustavnu tužbu razmotrio s aspekta eventualne povrede prava na pravično suđenje, konkretno povrede prava na pristup sudu i prava na obrazloženu sudsku odluku.

Članak 29. stavak 1. Ustava glasi:

"Članak 29.

Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično ... odluči o njegovim pravima i obvezama ...

(...)"

8.1. Pravo na pravično suđenje, zajamčeno člankom 29. stavkom 1. Ustava, skup je postupovnih jamstava kojima se osigurava pravičnost postupka. Ono ima tako važno mjesto u demokratskom društvu da ne može biti nikakvog opravdanja za restriktivno tumačenje tih jamstava (v. odluku Ustavnog suda broj: U-III-3538/2017 od 18. travnja 2019., www.usud.hr).

Članak 29. stavak 1. Ustava, kao i članak 6. stavak 1. Konvencije, između ostalog, osiguravaju svakome pravo da od suda zatraži i dobije djelotvornu sudsku zaštitu u vezi sa svojim pravima ili obvezama. Riječ je o "pravu na sud", kojemu je važan aspekt i pravo na pristup sudu. Bilo bi nezamislivo da se u pravnom poretku utemeljenom na vladavini prava strankama priznaju postupovna jamstva u postupku koji je u tijeku, a da se pritom ne štiti ono što u osnovi omogućuje korištenje tim jamstvima, a to je pristup sudu. Pravo na pristup sudu ne uključuje samo pravo pokrenuti postupak već i pravo na "rješavanje" spora od strane suda (usporedi s predmetima Europskog suda za ljudska prava /u daljnjem tekstu: *ESLJP/ Smolić protiv Hrvatske*, br. 51472/12, presuda od 15. ožujka 2018.; i *Šimecki protiv Hrvatske*, br. 15253/10, presuda od 30. travnja 2014.).

Nesporno je da pravo na pristup sudu nije i ne može biti apsolutno. Ono je podvrgnuto ograničenjima (osobito kad je riječ o pretpostavkama koje se tiču dopuštenosti ulaganja pravnih sredstava), budući da po samoj svojoj naravi zahtijeva regulaciju države koja u tom pitanju ima izvjesnu slobodu procjene. Ta ograničenja, međutim, ne smiju umanjiti pristup sudu na takav način ili do takve mjere da time bude narušena sama bit "prava na sud" (v., na primjer, odluku Ustavnog suda broj: U-III-215/2016 od 19. prosinca 2017., www.usud.hr). Nadalje, ograničenje neće biti spojivo s pravom na pravično suđenje ako ne teži legitimnom cilju te ako ne postoji razuman odnos razmjernosti između upotrijebljenih sredstava i legitimnog cilja koji se nastoji ostvariti (usporedi, na primjer, predmet ESLJP-a *Stanev protiv Bugarske* [Vv], br. 36760/06, § 230., presuda od 17. siječnja 2012.).

8.2. Jednako tako, ustavno i konvencijsko pravo na pravično suđenje jamči i zaštitu od arbitrarnosti u odlučivanju sudova i drugih državnih tijela. Obrazloženja sudskih odluka odnosno odluka drugih nadležnih tijela koja ne sadrže ozbiljne, relevantne i dostatne razloge za ocjenu kakva je odlukom dana, upućujuna zaključak o arbitrarnosti u postupovnom i/ili materijalnopravnom smislu.

9. Primjenjujući navedena načelna stajališta na konkretan slučaj, Ustavni sud utvrđuje da je Visoki trgovački sud, u donošenju svoje odluke o nedostatku aktivne legitimacije za vođenje parnice u koju je upućena podnositeljica, dao

dostatne i ustavnopravno prihvatljive razloge kada je utvrdio da je tužba nedopuštena. Uporište za takvo utvrđenje Visoki trgovački sud nalazi u pravnom shvaćanju zauzetom u rješenju Vrhovnog suda broj: Revt-381/2018-2 od 5. lipnja 2019 kojim je Vrhovni sud ujednačio dotadašnju različitu praksu sudova u odnosu na pravno pitanje: "Tko je u stečajnom postupku aktivno legitimiran pokrenuti parnicu radi utvrđivanja osnovanosti osporavanja tražbine kada za osporenu tražbinu postoji ovršna isprava?".

Iz navedenih razloga, Ustavni sud, stoga, ne prihvaća navode podnositeljice ustavne tužbe o tome da su pobijana rješenja arbitrarna, bez relevantnih i dostatnih razloga te da su donesena protivno postojećoj sudskoj praksi te da je zbog toga onemogućena u ustavnom i konvencijskom pravu na pristup sudu.

10. Imajući u vidu sve prethodno navedeno, ocjena je Ustavnog suda da podnositeljici nije povrijeđeno pravo na pravično suđenje zajamčeno člankom 29. stavkom 1. Ustava.

11. Na temelju članaka 73. i 75. Ustavnog zakona odlučeno je kao u izreci odluke.

PREDSJEDNIK VIJEĆA

dr. sc. Branko Brkić, v. r.

Zagreb, 6. listopada 2021.